

Wyrok z dnia 29 marca 2001 r.

I PKN 291/00

Miarodajnym momentem stwierdzenia zmniejszenia zatrudnienia z przyczyn dotyczących pracodawcy jest data ustania stosunku pracy z pracownikami zwalnianymi indywidualnie w trybie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.).

Przewodniczący SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2001 r. sprawy z powództwa Bożeny U. przeciwko „H.P.” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o odprawę pieniężną, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 21 października 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 21 października 1999 r. zmienił zaskarżony przez powódkę Bożenę U. wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy dla Warszawy-Pragi z dnia 8 kwietnia 1999 r., w ten sposób, że zasądził na jej rzecz od pozwanej „H.P.” Spółki z o.o. w W. kwotę 6.200 zł z ustawowymi odsetkami. W sprawie tej ustalono, że powódka była zatrudniona u strony pozwanej jako specjalista do spraw logistyki na podstawie umowy o pracę na czas nie określony od 1 kwietnia 1994 r. do 31 października 1997 r. w pełnym wymiarze czasu pracy. Jako przyczynę wypowiedzenia jej stosunku pracy podano reorganizację pozwanego pracodawcy prowadzącą do likwidacji stanowiska pracy powódki. Zmiany organizacyjne wprowadzone przez nowego dyrektora generalnego miały na

celu zwiększenie liczby pracowników pełniących obowiązki przedstawicieli handlowych. Obowiązki pracownicze powódki zostały przydzielone dwóm innym pracownikom. Na podstawie takich ustaleń Sąd pierwszej instancji przyjął, że stan zatrudnienia u strony pozwanej w okresie trzech miesięcy pomiędzy datą wypowiedzenia powódce umowy o pracę a datą ustania jej stosunku pracy nie zmniejszył się, a zatem nie wystąpiła konieczna - w ocenie tego Sądu - przesłanka nabycia przez nią prawa do odprawy pieniężnej.

Odmienne sprawę ocenił Sąd drugiej instancji, który wskazał, że w listopadzie 1997 r. stan zatrudnienia zmniejszył się o jedną osobę, przeto wystąpiła przesłanka nabycia przez powódkę prawa do jednorazowej odprawy pieniężnej, skoro równocześnie bezsporną przyczyną wypowiedzenia powódce umowy o pracę była reorganizacja pozwanej i likwidacja stanowiska pracy powódki.

W kasacji strony pozwanej podniesiono zarzuty naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.) - przez przyjęcie, że dla ustalenia faktu zmniejszenia stanu zatrudnienia miarodajny jest okres 3 miesięcy, liczony od dnia rozwiązania stosunku pracy z powódką, podczas gdy okres ten liczy się od daty dokonania wypowiedzenia umowy o pracę, a także naruszenia przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 233 § 1 w związku z art. 391 KPC - poprzez dokonanie przez Sąd Okręgowy odmiennej oceny dowodów odnośnie do stanu zatrudnienia u pozwanego pracodawcy, bez ponowienia lub uzupełnienia dowodów. Na tych podstawach skarżąca wniosła o „uchylenie zaskarżonego wyroku, przy uwzględnieniu kosztów postępowania wg norm przepisanych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, które wytyczają zawarte w skardze kasacyjnej podstawy oraz ich uzasadnienie. Rozpoznawana sprawa dotyczyła przypadku indywidualnego zwolnienia pracownicy z pracy z niekwestionowanych przyczyn dotyczących pracodawcy (reorganizacja zatrudnienia związana z likwidacją stanowiska pracy powódki). Na ogół przy tym przyjmuje się, że również w przypadku indywidualnego zwolnienia pracownika na podsta-

wie art. 10 ust. 1 w związku z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw, powoływanej dalej jako ustawa o zwolnieniach z pracy, por. uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 1994 r., I PZP 52/94, OSNAPiUS 1995 nr 9, poz. 107) - zmniejszenie zatrudnienia jest warunkiem nabycia prawa do odprawy pieniężnej z art. 8 ust. 1 tej ustawy. Pojęcie to jest rozumiane jako obniżenie liczby pracowników. W tym zakresie Sąd Okręgowy ustalił, że działania organizacyjno-kadrowe u strony pozwanej doprowadziły do zmniejszenia się liczby zatrudnionych o osobę powódki w dacie rozwiązania z nią stosunku pracy. Pogląd taki zasługuje na aprobatę, jeżeli zważyć, że samo wypowiedzenie umowy o pracę prowadzi do ustania stosunku pracy dopiero z upływem okresu wypowiedzenia. W dacie wypowiedzenia nigdy nie następuje zatem zmniejszenie zatrudnienia, skoro wypowiedziany stosunek pracy trwa do upływu okresu wypowiedzenia. Oznacza to, że wypowiedzenie pracownikowi umowy o pracę spowodowane zmianami organizacyjnymi, ograniczeniem zatrudnienia, likwidacją stanowiska pracy, itp., nie musi zbiegać się w czasie z chwilą faktycznego ich przeprowadzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1999 r., I PKN 290/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 110). Powoduje to, że miarodajnym momentem dla stwierdzenia zmniejszenia zatrudnienia z przyczyn dotyczących pracodawcy jest data ustania stosunku pracy z pracownikiem zwalnianym indywidualnie w trybie art. 10 ust. 1 ustawy o zwolnieniach z pracy, co ponad wszelką wątpliwość ustalił Sąd drugiej instancji na podstawie zestawienia dokonanego przez Sąd Rejonowy. Skierowany przeciwko takiemu stwierdzeniu zarzut naruszenia art. 233 § 1 KPC w związku z art. 391 KPC jest oczywiście chybiony, jeżeli zważyć, że - zgodnie z art. 382 KPC - Sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym, a zatem jest uprawniony także do oceny zebranego materiału dowodowego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Takie procedowanie Sądu Okręgowego w żadnym zakresie nie naruszyło poglądu wyrażonego w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, (OSNC 1999 nr 7-8, poz. 124), że Sąd drugiej instancji może zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania. Sąd Okręgowy pra-

widłowo oceniał przesłankę zmniejszenia się stanu zatrudnienia w przypadku indywidualnego zwolnienia pracownika z pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji.

Ponadto w kasacji skarżący nie podniósł zarzutu naruszenia art. 10 ust. 1 ustawy o zwolnieniach z pracy, ale zarzucił wyłącznie naruszenie art. 1 ust. 1 tej ustawy, który w przypadku indywidualnego zwolnienia powódki z pracy nie stanowił samoistnej podstawy prawnej wydania zaskarżonego wyroku, co zwalniało Sąd Najwyższy z potrzeby dokładnego odniesienia się do chybionego uzasadnienia postawionego przez skarżącego zarzutu. Trzeba zatem jedynie wskazać, że w przypadku indywidualnego zwolnienia pracownika z pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy zmniejszenie stanu zatrudnienia bada się na dzień ustania stosunku pracy, natomiast przewidziany w art. 1 ust.1 ustawy o zwolnieniach z pracy trzymiesięczny okres wyznacza cezurę czasową wystąpienia warunków tzw. grupowych zwolnień z pracy, co nie pozostawało przecież w jakimkolwiek związku z indywidualnym zwolnieniem powódki z pracy z przyczyn dotyczących pozwanego pracodawcy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił nie mającą usprawiedliwionych podstaw kasację na mocy art. 393¹² KPC.

=====